

Tadžikistanissa rakennettiin kastelukanavia vuoren rinteillä v. 2003

Työura kansojen kriisien ja murrosten keskellä

Puhdas vesi on perustarve ja tuo terveyttä. Zimbabwessa porakaivojen rahoitus toteutettiin EU:n ja Suomen UM:n yhteisvoimin v. 2014.

Porista kansainvälisiin pätkätöihin

Toimin Porin terveyskeskuksessa 1980- ja 1990-luvuilla terveydenhoitajana kotisairaanhoidossa, lastenneuvolassa, koulu-terveydenhoidossa ja aikuisten vastaanotoilla. Siellä toimittiin sujuvasti tiimityötä tehden. Vuoden 1985 massarokotukset pysäyttivät uhkaavan polioepidemian. Työ kotimaassa oli merkityksellistä ja antoisaa, mutta kun minulle avautui mahdollisuus lähteä Afrikkaan, lähdin. En tiennyt silloin, että työurastani tulisi sarja toistaan innostavampia pätkätöitä monella manteelella, vuodesta 1987 lähtien.

Kansanterveyttä Etiopiassa

Suomen Lähetysseura järjesti luterilaisen Mekane Yesus -kirkon kanssa perusterveyspalveluja Etiopian syrjäisille alueille, ja pääsin itse avaamaan uutta terveysasemaa. Palveluille oli suuri kysyntä, rokotuspäivinä meillä oli satoja kävijöitä ja äitiysneuvolassakin lähes yhtä paljon asiakkaita.

Opin itse paljon, myös uusia teknisiä taitoja, kuten löytämään tuberkuloosibasillien yskösnäytteestä, mikä oli edellytys parantavan lääkityksen aloittamiseksi. Iloitsin erityisesti siitä, kuinka ihmiset halusivat edistää omaa ja lastensa terveyttä. Nais-

ten terveysasiat neuvolasta synnytyksiin ja ehkäisyyn olivat fokuksessa, ja kyllä vaan, keskustelimme myös naisten sukuelinten silpomisesta, alueen haitallisesta kulttuurisesta käytännöstä.

AIDS-tautiin ei vielä ollut lääkitystä. Toisen kolmen vuoden jakson vedin kirkon HIV-tartunnan ennaltaehkäisyyn ja sosiaalisen tuen ohjelmaa. Hiippakunnissa tehtiin rohkeasti työtä sairauteen liittyvän stigman poistamiseksi. Tuotimme kirjallista ja audiovisuaalista materiaalia ja pääkaupunkiin perustimme AIDS-tukikeskuksen. Työn jatkaminen jäi muille, irtaannuin Suomen Lähetysseuran tehtävistä ja lähdin opiskelemaan.

Opinnot Liverpoolissa (School of Tropical Medicine – Master in Community Health) vahvistivat uravalintaani ja myös kiinnostusta arvioida systemaattisesti työn tehokkuutta. Myöhemmin suoritin Tampereen yliopistossa Terveystieteiden maisterin tutkinnon ja sivuaineeni, sosiaaliantropologia ja sosiologia, syvensivät tarvetta analysoida laajasti syy- ja seuraussuhteita myös terveydenhoidossa.

Konfliktien uhrit - akuutit tarpeet Afrikassa ja Aasiassa

Etiopiassa käytiin sisällissotaa, mutta ison maan toisella laidalla. Liityttyäni Suomen Punaisen Ristin (SPR) henkilöreserviin, päädyin työskentelemään keskellä kriisejä ja konflikteja. Kansainvälisen Punaisen Ristin Komitean (ICRC) mandaatti on suojella haavoittuneita, sotavankeja ja siviilejä, ja levittää ja kehittää humanitaarista oikeutta. Etiopia ja Eritrea olivat nyt kansainvälisessä aseellisessa selkkauksessa, josta siviiliväestö kantoi osansa. Punainen Risti suojeli heitä muun muassa siten, että olimme

usein raja-asemilla varmistamassa turvallista kävellen tapahtuvaa rajanylitystä, uhkana oli esimerkiksi maaston miinoitus. Etiopiassa karttunut kielitaitoni oli hyödyllinen huudelllessani ohjeita.

Angolan ylängön kauniit maisemat eivät kestäneet tarkempaa tarkastelua ilman puistatusta, itsenäistymistä seurannut sisällissota oli tuhonnut niin paljon, ja viholisuudet jatkuivat. Pakolaisleireillä elettiin vuosikausia avustusten armoilla ja miinat tappoivat ja vammauttivat aina vaan uusia ihmisiä. Avustustyöntekijöinä teimme vain tarpeellisimmat kenttämatkat, veimme lääkkeitä ja tarvikkeita terveysasemille ja kotisyntytyksissä avustaville kyläkätilöille. Yksi heistä oli poissa sovitusta tapaamisesta, mutta kuukauden päästä taas paikalla - mitä siitä, että miina oli vienyt toisen jalan.

Sekä tavara että ihmiset kulkivat alueelle vain lentoteitse. Kun itse laskeuduin viimeisen kerran pääkaupunkiin Luandaan, hyvästelin charter-koneen lentäjän huojentuneena, haastavat kuukaudet olivat takana. No, sama pilotti vei minut muutama kuukauden kuluttua syyskuussa 2000 Pakistanin Peshawarista Afganistanin Kabuliiin ja Kandahariin.

Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto (IFRC) oli aloittanut Afganistanissa avustusooperaation, koska monen vuoden kuivuus oli aiheuttanut vakavan nälänhädän ja pahentanut sairastavuutta. Järjestimme ja monitoroimme terveystyötä, pääsin taas edistämään poliorokotuksiakin. Afgaanitiimimme sitoutuminen vaikeissa oloissa ja kaikkialla koettu ylenpalttinen vieraanvaraisuus koskettivat. Työsopimukseni päättyi syyskuus-

sa 2001 ja lokakuun alussa alkoikin Yhdysvaltojen ja liittolaisten hyökkäys, sodan tavoitteena oli lannistaa Taliban-liike.

Kosovo kehityksen tiellä

Kosovo oli irtaantunut Serbiasta keväällä 1999 ja YK:n rauhanturvaajat ja EU:n kriisinhallintayksiköt olivat näkyvästi läsnä, mutta niin vain maahan saapumiseni maaliskuussa 2003 osui keskelle etnisten ryhmien väkivaltaisuuksi. Tällä kertaa katsoin TV:n uutiskanavalta ja hotellin ikkunasta täsmälleen samaa mellakointia. Pian pääsimme kuitenkin suomalaisten ja kosovolaisten kollegoiden kanssa kehittämään sairaanhoitajien jatkokoulutusta, joka oli yksi useasta Ulkoministeriön rahoittamasta hankkeista. Myöhemmin toimin kehitysyhteistyöasioiden neuvonantajana Suomen Pristinän edustustossa ja siihen jaksoon osui Kosovon itsenäisyysjulistus helmikuussa 2008. Olimme mukana juhlimassa, mutta globaalipolitiikan kiemuroiden takia tilanne on vieläkin keskeneräinen.

Kehitysyhteistyötä – paikalliset vahvuudet – tilivelvollisuus

Rahoitus avustustyöhön ja kehitysyhteistyöhön tulee Suomen ulkoministeriöltä, EU:lta ja lahjoittajilta. Hankkeissa, joita olen tehnyt paikallisten Punaisen Ristin järjestöjen kanssa, tavoitteet ovat olleet katastrofivalmiudessa, ruokaturvasa ja terveydessä. Tadžikistanissa rakensimme kastelukanavia ja tulvamuureja, Sri Lankassa oli vuoden 2004 tsunamin jälkeisen jälleenrakennuksen aika, haasteena suuriin katastrofeihin liittyvä yhteistyön koordinaatio. Afrikassakaan ja Lähi-Idässä haasteet eivät olleet vieraita, mutta koordinaattorin roolissani olen etsinyt laajaa yhteistyötä ja paikallisista osaamista. Tarvekartoituksessa, päätöksenteossa ja myös toiminnan valvonnassa ovat mukana kaikki ne, ketä asia koskee. Näin olemme vastuullisia ja saavutamme kestäviä tuloksista.

Kaisa Rouvinen
Terveystieteiden maisteri
Helsinki
Kuvat: Kaisa Rouvinen, SPR

